

מ ר ט י כ ל מט. ו/3

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
ירושלים, יום ג', י"ט בכסלו תשי"א - 28.11.50

חברי הועדה הנוכחים:

- ת. רובין - יו"ר
- ע. אסף
- מ. בן-עמי
- ח. בן-אשר
- ד. בר-רב-האי
- י. הררי
- ז. ורזניצקי
- ע. ז'בוטינסקי
- ש. כ"ץ
- י. לם
- י. כסה
- ד.צ. דינבורג
- א. ג'רג'ורז
- א. הבורי

בזכות דעה מיעוט:

ר. כהן

מוזמנים:

- פ. רוזן - שר המשפטים
- ח. כהן - היועץ המשפטי
- ח. צדוק - המשנה ליועץ המשפטי
- ה. שקי - משרד המשפטים.

הישיבה נפתחה בשעה 11.15.

היו"ר ח. רובין:

אני פותח את הישיבה.

סדר היום לפניכם: חוק הבחירות לכנסת

השנייה; חוק למניעת הפקעת שערים וטפסרות; חוק תקופת הכנסת; חוק המעבר לכנסת השנייה; חוק לקיום חוקמן של תקנות ההגנה; חוק ביטול עונש המוות. לסדר יום זה יש להוסיף שני סעיפים: חוק לתיקון סקודה הפטנטים והמדגמים ושאלות המועצה המשפטית, שעפ"י החלטת ועדה המשנה בענין עורכי-הדין הוחלט להעמיד זאת בסדר-היום.

אני מבין כי נוחיל בחוק לקיום חוקמן

של תקנות ההגנה.

חוק לקידום תפקוד של תקנות ההגנה

היו"ר ת. רובין:

אני רוצה להזכיר לחברים כי הטלנו על ועדת המשנה לעסוק בסוגיה אחת בלבד: אילו תקנות יש להאריך. חבר הכנסת לם אשר ריכז את ועדת המשנה יביא את תוצאות עבודתה. אין כאן מקום לויכוח נוסף, לפי הבנתי. אני מציע כי רק במקרים יוצאים מן הכלל יהיה ויכוח, ובמידה שיהיה, יהיה אחד בעד ואחד נגד.

הוצעה נתקבלה.

י. לם:

יו"ר ועדת המשנה.

אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לעמוד

המסומן בשם "הסתייגויות". השם אינו

מדוייק, כי בעצם אין אלה הסתייגויות. לא היו הצבעות בוועדת המשנה.

ישבנו, שלושה חברים, והתוכחנו על הפרובלימות שבחוק זה. ההצעות האלה עשויות להפוך להסתייגויות כאשר לא יקבלו רוב בוועדה.

היתה דעה בוועדה שיש להאריך את תקפן

של כל התקנות ההגנה מבלי לבטל אף אחת מהן, כלומר: להסתמך על נוסח

הצעת הממשלה. הנימוק להצעה זאת הוא שבגלל דוחק הזמן אי אפשר לברר

במדוייק מה יט לבטל ומה אין לבטל, והיות וההארכה היא לששה חדשים בלבד,

אפשר להאריך את כל התקנות בסיטונות.

דעה שניה שללה את העמדה הזאת. הטענה

היתה: אם את הכנסת החליט להאריך את תקפן של התקנות האלה - והחברים

שמענו זאת חושבים כי בכלל לא צריך להאריך - אין לעשות זאת בסיטונות

אלא יש להוציא מכלל זה תקנות מסויימות.

חבר הכנסת רובין הציע להוציא מכלל

התקנות המוארכות את תקנה 15(א) ואת יתר התקנות המסומנות בגליון שלפניכם.

חבר הכנסת ז'בוטינסקי גם הוא חושב כי

אין להאריך את התקנות, אך עד עכשיו הוא לא מסר את רשימת התקנות שהוא

רוצה או אינו רוצה להאריך. אולי נשמע זאת ממנו היום.

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
28.11.50
חוק לקיום תקפן של תקנות ההגנה.

ז. ורהמטיג:

מכיון שאחרתי לישיבת ועדת המשנה, אני מבקש להודיע כי אני מצטרף לחלק מהסתייגותו

של חבר הכנסת רובין: למחוק את תקנה 15(א), תקנה 47, תקנה 49 ותקנה 50. אין אני נוגע בשום תקנה שקשורה עם הפיקוח הכלכלי, אבל אני רוצה להוציא מכלל זה את התקנות הפוליטיות.

ע. ז'בוטינסקי:

אני רוצה להסביר את עמדותי. לדעתי, אין להאריך תוקפן של שלושים חוקים ע"י הצבעה

אחת. אני רוצה להסתייג קכל אחד מהחוקי האלה, במקרה שהם יאושרו ע"י רוב הועדה, ולנמק את התנגדותי לכל חוק וחוק. אני חושב כי יש מקום לויכוח במליאה על כל חוק שמוארך על-ידה. אי-אפשר להצביע על שאלת הטלפונים יחד עם ההצבעה על שאלות המרקעין. אלה הם באמת שלושים חוקים שונים לגמרי אחד מהשני. אינני חושב כי הכנסת רשאית לקבץ את הכל וחת כותרת אחת ובהרמת יד אחת להאריך את תוקפן של כל החוקים האלה, אם כי באופן פורמאלי היא רשאית לעשות הכל. לכן אני מבקש זכות הסתייגות בכל סעיף וסעיף.

נאמר לי בוועדה כי זה לא יתכן באופן

פורמאלי. אם כך הוא הדבר, אני מוכן לוותר על הסתייגותי בשני חוקים ולהסתייג רק מ-28 חוקים.

היו"ר ח. רובין:

המצב הוא כזה: בהצעה הממשלה לא מופיעה

שום רשימה של חוקים. בנוסח הממשלה נמצאת

כותרת משותפת לחוק הזה. במצב זה, כל חבר הרוצה למחוק תקנות מסויימות מבין התקנות המוארכות, חייב לפרט זאת, ולגבי ההצעה יש לו הסתייגות אחת בלבד. גם לי היה יותר נוח לדבר על חמישה דברים, חמש דקות לחוד על כל עניין ועניין. אבל אינני יכול להסכים לכך - אם כי אני אינטרסנט - שבענין זה אפשר להכניס יותר מאשר הסתייגות אחת.

אני מציע שחבר הכנסת לם, כשיביא את העניין

הזה למליאת הכנסת, יגיד ליו"ר הכנסת בשם הועדה כי רצוי לתת למר

ז'בוטינסקי חוספת זמן, באשר מבהינה עניינית המצב הוא כזה שהוא צריך לעמוד

על כמה חוקים. אני מציע שבמקום חמש דקות מר ז'בוטינסקי יקבל עשר דקות,

כדי לנמק את הסתייגותו הכוללת.

היו"ר ה. רובין: לו הממשלה הייתה הולכת בדרך אחרת והיתה

אומרת כי היא מציעה להאריך את התקנות

האלה והאלה, היה מקום למענתו של מר ז'בוטינסקי. כשלא עשתה זאת - אין

לנו ברירה אחרת.

אם הצעה הפשרה שלי אינה מוסכמת, אינני

חושב שיכולה להיות הצבעה בענין זה. לדעתי יכולה לפסוק בענין זה רק

ועדה הפירושים או ועדה הכנסת. אבקש מיו"ר ועדה הכנסת יחד עם מר למ

להבהיר את השאלה הזאת בהקדם.

פ. בן-עמי: אני חושב כי עלינו לקבל החלטה עקרונית

שהסתייגות על כל תקנה היא בבחינת

הסתייגות נפרדת, שיש להקציב לה חמש דקות במליאת הכנסת.

היו"ר ה. רובין: עלינו לאחלא לדעת קודם לכן מה הן

ההסתייגויות בחוק זה. אצביע זאת, אבל אני

מדגיש כי שיטת ההצבעה כאן אין בה כל הקדים לגבי שיטת ההצבעה במליאת

הכנסת.

ה א ב ע ה

בעד הצעת חבר הכנסת רובין, לפי הפירוט המצורף - 2.
נגד - רוב.

ההצעה לא נתקבלה.

הסתייגות לה. רובין ומ. בן-עמי.

ע. ז'בוטינסקי: הסתייגותי היא להוסיף לחוק: "פרט

לתקנות ההגנה המנויות להלן: ---",

וכאן יש לפרט את כל התקנות מלבד תקנה מס' 53.

י. למ: עלינו להיות הגיוניים גם בהסתייגויות.

איי-אפשר להגיד שאין מאריכים את התקנות,

כאשר החוק יחבטל מעצמו עם ההצעה הזאת תתקבל. חבר הכנסת ז'בוטינסקי

צריך להציע להאריך רק שתיים מבין התקנות האלה.

היו"ר ה. רובין: הזכות בידי מר ז'בוטינסקי לבחור לעצמו

רל.

ועדה החוקה, חוק ומשפט

28.11.50

חוק לקיום חקפן של חקנות ההגנה.

הסתייגותי היא כזאת:

ע. ז' בוטינסקי:

"בסוף הסעיף יתורספו המלים הבאות:

"פרט לחקנות המנורות להלן:

.15	חקנה	1939	חקנות ההגנה	א
.א15	"	"	"	ב
.36	"	"	"	ג
.43	"	"	"	ד
.46	"	"	"	ה
.146	"	"	"	ו
.47	"	"	"	ז
.א48	"	"	"	ח
.49	"	"	"	ט
.50	"	"	"	י
.86-79 , 77-73 , 71-67 , 62 , 4-1	"	"	"	יא
.2	"	1942	חקנות ההגנה	יב
.3	"	"	"	יג
.4	"	"	"	יד
.8	"	"	"	טו
.14	"	"	"	טז
.5	"	"	"	יז
.6	"	"	"	יח
.7	"	"	"	יט
.9	"	1945	"	כ
.10	"	1944	"	כא
.11	"	1943	"	כב
.12	"	"	"	כג
.13	"	1941	"	כד
.15	"	1945	"	כה
.16	"	1944	"	כו
.17	"	1945	"	כז

אני מציע לדון כאן על אופן ניסוח הסתייגותו של מר ז' בוטינסקי.

ז. ורהפטיג:

לדעתי, אין הועדה רשאית לעסוק בנוסח ההסתייגות. לועדה יש רשות רק להצביע

היו"ר ח. רובין:

נגד ההסתייגות הזאת. במקרה שההסתייגות נראית כדבר שאינו נוגע לענין או שיש בו פטול מאיזו שהיא בחינה, זה ענינו של היו"ר להגיב על כך. אבל כיון שיש הצעה של חבר הכנסת ורהפטיג לדון על השאלה הזאת, אצביע זאת.

ה צ ב ע ה

.6 - בעד הצעת ז. ורהפטיג
.3 - נגד

ההצעה נתקבלה.

רל.

ז. ורתפטיג:

אני סבור כי אנחנו מסתכנים בענין זה.

אין זה ענין של עשיית צנזורה על הסתייגות.

אם הממשלה מציעה להאריך תקפט של מאה חוקים המהווים קומפלקס אחד, יכול מישהו להגיד כי חוקים אלה אינם מהווים קומפלקס אחד ושהוא רוצה כי הממשלה תביא מאה הצעות חוקים לכנסת. אני מבין גישה כזאת. אבל אינני גורס את השיטה הזאת, שכדי להסתייג מאה פעמים, מטכיסים שההארכה על החוקים האלה תיעשה בחוק אחד, אבל דורשים 99 הסתייגויות. תסלח לי, אבל זוהי אובסטרקציה. על הוועדה להחליט אם התקנות האלה מהוות קומפלקס אחד ואם לאו. בפני חבר הכנסת ז'בוטינסקי רק ברירה אחת: להכניס את הצעתו הפוזיטיבית, להצביע בעדה ונגד ההצעה של הרוב. אם אין זה קומפלקס אחד, תציע זאת כחוקים נפרדים ותכניס את הסתייגותך בכל חוק וחוק.

י. לם:

לדעתי, השאלה אם תהיה הסתייגות אחת

או מאה הסתייגויות אינה תלויה בנוסח

ההסתייגות. אני חושב שבכל מקרה ההסתייגות נשארת הסתייגות אחת, בין אם היא מנוסחת באופן חיובי ובין אם היא מנוסחת באופן שלילי.

בן-עמי טוען כי אם רוצים להציע לבטל

כמה וכמה תקנות, צריכה להנתן אפשרות להסביר זאת לכנסת. עלינו לעשות

הכל כדי שהכנסת תבין זאת. לכן אני מציע לבוא ברברים עם יו"ר הכנסת

ולהציע לו לתת אפשרות לחבר הכנסת ז'בוטינסקי להסביר מדוע אין להאריך

28 תקנות. אפשר להסביר דבר כזה במשך 15-20 דקות. אחר הדבר גם לגבי

הסתייגותו של חבר הכנסת בן-עמי וחנן רובין.

אני מציע לחבר הכנסת ז'בוטינסקי לא לנסח

את הסתייגותו בצורה לא-אסמטית וגם לא-חוקית. לשם מה לו לכתוב כי

הכנסת מאריכה את כל תקנות שעת חירום פרט לאלה ואלה? הלא תקנות-שעת

חירום מודפסות ומונחות בפני כל חברי הכנסת, ויראו זאת את"כ בפרוטוקול.

אם הוא רוצה להאריך תקפה של תקנה אחת בלבד, אין הוא צריך לפרט 28 תקנות

שאינן הוא רוצה להאריך את תקפן.

מ. בן-עמי:

האמת היא כי אנחנו עושים פיקציה מכל

מערכת החתיקה שלנו. אם אתם חושבים כי

מ. בן-עמי:

אני יודע מה הן כל התקנות הללו ומה תוכנן - אחם טועים. אני בטוח
כי 80%-90% ואולי 100% של חברי הכנסת אינם יודעים זאת, בדיוק כמוני.
חם יודעים דבר אחד: שהם עושים את רצון הממשלה.

אני רציני כי החוקים האלה לא יובאו
כחטיבה אחת, כקומפלקס של עניינים שיש להם תוכן מהותי אחד. אין זה נכון.
יש להם רק מגמה אחת: להשתלט עד כמה שאפשר על האדם, על רכושו, על
בהמחו, על ביתו, ואולי גם על מחשבתו ועל אורח חייו. כל תקנה קובעת
לה דרך אחרת שאפשר להסכים או לא להסכים לה. תארו לעצמכם שלא כל התקנות
היו מפתלות בהאריך אחד; האם היה עולה אז על דעתכם להאריך את כולן
יחד, בחוק אחד? בודאי שלא. באופן מקרי יפוג תקפן של כל התקנות הללו
ביום אחד.

לכן, אני מסתייג מעצם הצורה שבה מובאת
בפנינו ההצעה הזאת: שכל התקנות בכללותן מובאת לכנסת בחוק אחד. אני רוצה
שהממשלה תביא לנו 18 חוקים, כל אחד בפני עצמו.

ד. בר-רב האני:

אני מתפלא על חבר הכנסת בן-עמי. הטענה
הזאת שהיתה יפה מאד בכי הרב שאג,
שאינו יודע מה מסתתר מאחורי החוקים האלה, במקרה זה אינה מוצדקת. משרר
המשפטים צרף להצעת החוק סקירה יפה מאוד של כל החוקים האלה. היא מונחת
לפנינו כבר שבועיים. היתה אפשרות | בכל אופן לחבר הכנסת בן-עמי אשר יש
לו בודאי ספריה משפטית | לברר את הדברים. אם כוונה חבר הכנסת בן-עמי לעכב
את קבלת החוק בכל האמצעים הפרוצדוראליים ולא להביאו לידי הצבעה - יחבן
שגם זוהי דרך. אל תבוא לוועדה הזאת בהצעה שרק מקשה ומאריכה את החליך.
מה עתשיג ע"י זה שיביאו אל חוק לתודע? שהכנסת תהיה עסוקה שלושה שבועות
בדברים שהויכות עליהם ייגמר למעשה עם גמר הויכות על החוק הראשון? כל
מה שאפשר להגיד בענין זה, ניאמר ביחס לחוק הראשון.

אני חושב כי מי שאין לו רצון להכניס אותנו
לאובסטרקציה פרלמנטאית, אין לו ברירה אלא לקבל את הצורה שבה מובא
החוק לפנינו, ולגמור את הפרשה הזאת בבה אחת.

רל.

י. כנסת:

מכיון שהתקורר פה ויכוח על שאלה

פרוצדוראלית: איך להעביר את ההסתייגויות

בחוק זה לכנסת, אני מציע להחליט על כך כאן, ואם מישהו יסתייג מהחלטתנו זאת, תחליט על כך הכנסת ולתי זאת ננהג. (ה. רובין): אין הסתייגות לכנסת (בשאלה פרוצדורית). אם כך, נחליט על כך כאן. אין טעם להמשיך בוויכוח הזה.

ש. כ"ע:

טענת חבר הכנסת בר"ר רב־האי חלה על כל חוק

וכל הצעה המובאת לכנסת. אפשר לאמר המיד מראש

כי יש רוב ומדע להחוקה. השאלה היא לשמור על זכות חבר הכנסת. לממשלה יש זכות פורמאלית להביא הצעה של עשרים תוקים בבת אחת, מתוך רצון לעשות לה את הדברים באופן נוח, להעביר זאת במהרה, או מתוך הנחה שהכנסת תסכים לכך באופן עזר. (א. תבורי: תסכים; לא באופן עזר). אם זה טוב או לא, זו שאלה אחרת, אבל לממשלה יש זכות כזאת.

הממשלה הביאה את כל ההצעות האלה מפני שלא

הספיקה להכין את מערכת החוקים שצריכה לבוא במקום החוקים האלה. ברגע שחבר כנסת - אמילו הוא אחד - איננו מקבל זאת והוצה שהענין יבורר במלואו בכנסת - והרי יש כאן שלושים ענינים שונים שעל כל אחד מהם אפשר לערוך ויכוח - יש לו זכות לדרוש כי הויכוח הזה ייערך, כי יש לו זכות לחדש שכל חבר כנסת ידע על מה מדובר. אני חושב כי אי-אפשר לפסוק כאן שאין לחבר הכנסת זכות כזאת. אני מסופק אם גם ועדת הכנסת יכולה לפסוק בענין זה, אבל לפחות היא צריכה להחליט על כך.

ע. ז' בוטינסקי:

אני רוצה להציע פשרה למר לם: אני מטעים כי

הועדה, במקום להביא חוק אחד, תביא שלושים

חוקים.

אני חושב שגם כאן יש להצביע על הסתייגותו

לכל תקנה באופן נפרד. אולם כאן אנחנו רשאים לקבוע את הפרוצדורה בענין זה. מה שנוגע להצבעה בכנסת, זה בהחלט אינו בסמכותנו.

ה. רובין:

לדעתי, אם יש מחלוקת כיצד מסתייגים, יש רק

אינטנציה אחת שיכולה להחליט על כך: זה

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
28.11.50
חוק לקיום תקפן של תקנות ההגנה.

ח. רובין:

ועדת הפירושים או ועדת הכנסת. לא הייתי נוטה להצביע כאן על שיטה אחת
הסתתיגות. הייתי מעביר זאת לוועדת הכנסת. אבל מכיון שאני יו"ר זמני,
אני נבנע לרצון חברי הועדה. לדעתי, אני עושה בכך שגיאת.

אני פונה לחברים מ"חרות" בתור מסתייג

ובתור אופוזיציונר: אנחנו הרי דנים בעניינים פוליטיים ולא בצילפוליסטיקה
משפטית. השאלה היא כיצד להופיע בפני הציבור. מבחינה פרוצדוראלית נדמה
לי כי אינכם צודקים בהביעתכם שינתנו לכם 17 הסתייגויות בחוק זה,
כשם שהצד השני אינו צודק בטענתו שהוא יכול להחליט על כך כאן, עלי
הצבעת רוב. לדעתי, אינכם צודקים לגופו של ענין, מפני שהממשלה הלכה
בדרך מחוכמת מנקודת ראות שלה: היא לא מיטטה את החוקים. לו הייתה
מצטטת אותם, לא היה ספק שאפשר להסתייג מכל חוק לחוד. מכיון שהממשלה הלכה
בדרך זאת, יכולה להיות רק הסתייגות אחת. אני מציע לכם, לכן, לקבל
את ההצעה לנמק את הסתייגות הזאת בתור הסתייגות אחת, במשך זמן יותר
ארוך. לו יכולה ע"י הצעתך למנוע את קבלת החוק הזה, היה טעם בכך. אבל הרי
זה לא יינתן לך. לכן, הרבה יותר כדאי לך/להביא את השאלה להכרעה בוועדת
הכנסת ולקבל את הצעה מר לט שהיא ליבראלית מאוד: להסחפק ב-20 רגע. אין
טעם שתעמוד על כך שתהיינה לך 17 הסתייגויות בחוק זה, כאשר אין לך
כל סיכוי שהצעתך זאת תקבל בוועדת הכנסת.

אני מציע, לכן, לטיים את הזרשה הזאת ללא

הצבעה וללא התקשות מכל צד.

ת. צדוק:

אינני בא לקבוע אם חבר הכנסת הוא שליט

יחיד על הסתייגותו או שאינו שליט יחיד עליה.

אין זה מתפקידי. אך נדמה לי כי חבר כנסת אשר מציע הסתייגות או תיקון או
הצעת חוק, צריך להביא זאת בצורה כזאת שאם הם יתקבלו בכנסת ברוב, הם
יהיו ראויים להכנס לספר החוקים שלנו. אני מרשה לעצמי לאמר כי הצורה
שמר ז'בוטינסקי מציע את הסתייגותו, אם היא תתקבל בכנסת - וכל מסתייג
צריך להניח שהיא תתקבל - לא תהיה ראויה להכנס לספר החוקים מבחינת הצורה
והתוכן.

ח. אדוק: אפשר היה ללכת מלכתחילה בדרך של פירוט

התקנות. מכיון שהממשלה מציעה להאריך 18

חוקים, או גם מישהו יציע להאריך 15 חוקים או חלק אחר מהחוקים האלה, אפשר

היה ללכת בדרך של פירוט. אבל כל זמן שמישהו עדין בעד הארכת תקפם של

רוב החוקים האלה, מתקבלת על הדעת גם צורת ההארכה הסימונית, תוך פירוט

אותם החוקים שאין מאריכים את תקפם, אם ישנם כאלה. ברגע שעמדתו של ה'

ז'בוטינסקי היא נגד הארכת כל החוקים או בעד הארכתם של שני חוקים בלבד,

לג יתכן לנסח את החוק בצורה כזאת שלטויה אומרים כי מאריכים 18 חוקים

מלבד 17. ב-10 בדצמבר 1950 ימוג תקפם של כל החוקים האלה. אם אתה

רוצה להאריך את תקפם של שני חוקים בלבד מתוך המערכת הזאת, אתה צריך להציע

להשאיר בתוקף רק את שני החוקים האלה, ולהגיד זאת באופן פוזיטיבי.

להלכה בלבד יכול גם מי שמציע להאריך את

כל החוקים וגם מי שמציע להאריך רק שניים מהחוקים האלה, ללכת בדרך

פוזיטיבית או נגטיבית. אבל יש איזה טעם בדברים, והטעם של הדברים מחייב

שהרובה להאריך את כל החוקים או את רובם, הולך בדרך של הארכה כוללת,

תוך פירוט החוקים שאיננו מאריך; הרוצה לבטל את כל החוקים פרט לשניים מהם,

הולך בדרך של פירוט החוקים שאותם הוא רוצה להאריך.

אני מציע לחבר הכנסת ז'בוטינסקי שיקח בחשבון

את הנימוק הזה, שהייתי קורא לו נימוק-שבטעם-הטוב, בשעת ניסוח הסתייגותו.

אני חושב שיש אצל מידה גדולה של אמת

בדבריו של מר בן-עמי כשהוא אומר שלא יתכן כי הכנסת, במשך התקופה הקצרה

הזאת העומדת לרשותה, תכנס לריון יסודי ומפורט בל מערכת החוקים האלה, כפי

שצריכה הכנסת לעשות כאשר היא עומדת לחוקק חוקים חדשים. יורשה לי לאמר

כי בנידון זה אין הברל אם מביאים חוק אחר להארכת כל החוקים האלה או שמביאים

18 חוקים. מטעם זה מוטב כי הכנסת תקבל את הצעת החוק הכוללת בלי פירוט

של איזה שהוא יוצא מן הכלל, מפני שאם הכנסת תקבל את הצעת החוק כפי שהיא

הוצעה ע"י הממשלה, הרי התוכן הממשי של ההחלטה הכנסת הוא אחר, ואחד בלבד:

היות וקיים האריך מקרי של 10 בדצמבר, אשר בו פוקע תקפן של התקנות האלה;

והיות ואין להרשות חלל ריק; והיות וטרם קבלנו חוקים חדשים, הכנסת מקיימת

את המצב המשפטי הקיים לעוד ששה חדשים. זהו תוכנה של הצעת הממשלה. אם

מישהו מקבל זאת, הוא צריך לקבל את החוק כמו שהוא. ברגע שמישהו עולה על הדרך

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
28.11.50
חוק לקיום תקנון של תקנות ההגנה.

ח. צדוק:

שמציע אותה חבר הכנסת רובין או ורשטיג, ואומר: חוק מחוקים אלה ואלה,
הוא כאילו נותן ע"י כך משנה חוק לאותם החוקים שאותם הוא אינו מוציא
מכלל הארכה. ברגע זה הכנסת מתבקשת רק לקיים את המצב המשפטי הקיים.
חייתי מציע לחברי הכנסת לקחת בחשבון את הנימוק הזה, כאשר יבואו להחליט
בשאלה זאת.

ש. כ"ץ:
אינני מקבל את דעת היו"ר שהימנעות מפירוש
בהצעת הממשלה היא כאילו ההצעות לא
פורטו. לדעתי, כשכתוב "תקנות ההגנה" זה כאילו הן פורטו. אני רוצה לדעת
ממר צדוק האם הפירוש הזה נכון.

מ. בן-עמי:
אני רוצה לדעת, לפי דברי מר צדוק, איך
צריך להסתייג מי שמסתייג מתקנה מסויימת.

ת. צדוק:
לשאלתו של מר כ"ץ אני רוצה לאמר כי אם
התקנות האלה לא פורטו בהצעת החוק, אז
הן לא פורטו. ישנה נוסחה שהתקנות האלה כלולות בהוכנה, אבל הן לא פורטו
בנוסח החוק.

ביחס לשאלתו של חבר הכנסת בן-עמי, החשובה
פשוטה: אם הוא רוצה שחוק אחד לא יוארך, עליו לעשות מה שעשה חבר הכנסת
רובין: להגיד כי החוקים האלה יוארכו, פרט לחוק זה וזה.

היו"ר ח. רובין:
האם אנחנו יכולים לקבל כמוסכם כי להסתייגותו
של מר ז'בוטינסקי ינתנו 20 רגע, וליתר
ההסתייגויות של יתר החברים - 5-10 דקות?

ע. ז'בוטינסקי:
אני אחיה מוכן לקבל את ההצעה של 20 רגע
במקרה שועדת הכנסת לא תסכים לפרוצדורה שלי.

י. לם:
לדעתי, צדק היו"ר שלא אנחנו הפוסקים בענין
זה. אבל אני רוצה לדעת אם מבחינה מוטריה

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
28.11.50
חוק לקיום תקפן של תקנות ההגנת

י. לט:

הועדה חושבת כי רצוי שבענין זה יהיה ויכוח של 20 דקות ועוד 20 דקות.

היו"ר ת. רובין: לדעתי, רק היו"ר יכול להודיע על כך.

אם זה לא מתקבל על דעת היו"ר, חבר

הועדה יכול לפנות למי שהוא חושב לנכון לפנות.

דעתי היא שבענין זה יכולה להיות רק

הסתייגות אחת. אני חושב שחבר הועדה אשר יביא את החוק בשם הועדה לכנסת,

יטיב לעשות אם יבקשו להאריך את זמן ההנמקה מעל למקובל. מי שאינו

מקבל את ההודעה הזאת, יחפש לו את האינסטנציה המתאימה.

ע. ז'בוטינסקי: אני מודיע כי אפנה לוועדת הכנסת.

נדמה לי שכל זמן שלא תהיה הכרעה בענין

הפרוצדוראלי, אין החוק הזה יכול להיות מובא בפני הכנסת.

היו"ר ת. רובין: אני מבקש את יו"ר ועדת המשנה, אשר

יביא את הענין בפני הכנסת, למסור ליו"ר

הכנסת כל מה שהיה כאן, לפי הפרוטוקול.

ה צ ב ע ה

בעד הסתייגותו הכוללה של ע. ז'בוטינסקי - 2.
נגד - רוב.

ההצעה לא נתקבלה.

הסתייגות לע. ז'בוטינסקי.

ע. בן-עמי: במקום הצטרפותי להסתייגותו של מר רובין;

אני מצטרף להסתייגותו של מר ז'בוטינסקי.

הסתייגות למ. בן-עמי להצעה ע. ז'בוטינסקי.
(הסתייגותו של מר בן-עמי להצעת רובין - בטלה).

ועדה החוקה, חוק ומשפט

28.11.50

חוק לקיום תקפן של תקנות ההגנה.

רל.

היו"ר ת. רובין:

חבר הכנסת בן-עמי בקש לרשום לו זכות

הסתייגות נוספת בשאלת הקדמת הארכת

התקנות האלה. הוא מציע: להאריך את תקפן לחודש ימים.

ה צ ב ע ה

בעד הצעה מ. בן-עמי - מיעוט.
נגד - רוב.

ההצעה לא נתקבלה.

הסתייגות למ. בן-עמי.

מ. בן-עמי:

אני מסתייג קודם כל מכל החוק. אם הסתייגותי

זאת לא תתקבל, אסתייג מהפרטים.

היו"ר ת. רובין:

אם מסתייגים מכל החוק, אין כל הסתייגות.

ר. בר-רב-האי:

היה תקדים בענין זה, בקש עם החוק המשנה

את שיפוטם של בתי המשפט העירוניים.

או היתה הסתייגות שתוכנה היה למחוק את כל החוק, והוחלט כי לא יכול

להיות דבר כזה. זה נמצא ב"דברי הכנסת". חבר הכנסת בדר הבין זאת,

והכניס במקום הסתייגותו זאת "עד לירה" או משהו דומה, כדי להסביר את

עמדתו. (מ. בן-עמי: אין זה נכון. לא הוחלט דבר כזה.)

ב.צ. דינבורג:

הצעתו של מר בן-עמי סותרת את כל סדרי

עבודת הכנסת, מה פירושה של הקריאה

הראשונה? בקריאה הראשונה דנים על החוק ומצביעים אם להעבירו או לא

להעבירו לוועדה. אם מעבירים את החוק לוועדה, פירוש הדבר שהכנסת החליטה

לעבד את החוק ואי-אפשר לעשות עוד פעם אובסטרוקציה. אני חושב שהיו"ר

פסק נכון, לפי הנוהג בכנסת ולפי ההחלטות שקוימו במשך שנתיים. חבר

הכנסת בן-עמי יכול להציע להאריך את תקפן של התקנות האלה ליום אחד, וע"י

כך להביע את התנגדותו.

מ. בן-עמי:

האם ההלכה הזאת, כוחה יפה רק לגבי יחיד?

מה אם הוטרדה כולה מחליטה לא להרל חוזה

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט

28.11.50

חוק לקיום תקטן על תקנות ההגנה.

מ. בן-עמי:

(ח. כהן: אז הועדה מתזירה זאת לקנסת, לקריאה ראשונה). מכאן אני מגיע למסקנה כי הקריאה הראשונה, אין פירושה שהועדה מוכרחה לעבד את החוק שמועבר אליה. אני חושב כי ההלכה הזאת פטולה, אבל אם אתם חושבים אחרת, אני מוכן להסתפק בהסתייגות לאאאש של הארכת החוק לחודש בלבד.

הינ"ר ח. רובין:

ה צ ב ע ה

בעד הצעת בן-עמי - מיעוט
נגד - רוב.

ההצעה לא נתקבלה.

הסתייגות למ. בן-עמי.

בעד הצעת ורהפטיג, לפי הפירוש המצורף - מיעוט
נגד - רוב.

ההצעה לא נתקבלה.

הסתייגות לז. ורהפטיג.

בעד הצעת החוק כפי שהוצעה ע"י הממשלה - רוב.
נגד - מיעוט.

אחוק לתקבל.

יש ויכוח ביני ובין חבר הכנסת למ

על שיטת ההצבעה בכנסת. אני חושב שאפשר להשאיר לנו לגמור את הויכוח הזה בינינו.

ההצעה נתקבלה.

רל.

ועדת החוקה, הקק ומשפט
28.11.50
אוקא לקא אום אקאן של אקאן אהא אהא.

זרן לתיקון פקודת המסוננים והמודגמים.

ח. רובין:
אני מציע להעביר את החוק הזה לוועדת
המשנה שעסקה בחוק לתיקון פקודת העדות
ובחוק לתיקון פקודת עורכי-הדין, ושהועדה הזאת, בגמר עבודתה, תעביר
את החוק ישר לכנסת, עם או בלי הטתיגויות.

החציה נוקבלת.

חוק לביטול עונש המוות.

היו"ר ח. רוזין:

לדעתי, אין צורך לחזור על ויכוח כללי
בוועדה בענין זה. אני מציע לקיים

בוועדה הצבעות על עקרונות החוק.

ד. בר-רב-האי:

אני חושב כי הצעת היו"ר אינה עשויה
לקצר את הדרך. כמובן שאין מקום לדיון
כללי רחב, אשר תהיה בו, ללא כל ספק, חזרה על דברים שנאמרו בכנסת. אבל
זוהי בעיה חמורה, וגם אלה שהחנדרו לביטול עונש המוות בשלב זה אינם
חופשיים מהיסוסים מסויימים ומתפשיט דרכים לתיקון המצב. אם נקבל
את הצעת רוזין, לקיים רק הצבעות על עקרונות, לא יהיה מקום להציע,
למשל, את ההצעה שאני עומד להציע.

אחד הנימוקים של אלה שהם בעד ביטול

עונש המוות הוא שניסוח הסעיפים 214-215 של החוק הפלילי, אינם
משאירים בידי בית-משפט דרך אחרת אלא להטיל את עונש המוות. אני
מחפש דרך לאתח מהחטבוכת הזאת. אחד הדברים שאינם נראים לי הוא, שדוקא
בשלב זה של קיום מדינתנו יוכרוז על ביטול עונש המוות. אפשר להכניס
תיקון כותאים בסעיפים 214-215 של החוק הפלילי, אשר לא עחייב את בית-
המשט להוציא בכל מקרה ללא כל יוצא מן הכלל, פסק-דין מוות, אלא
ישאיר סיקרציה מסויימה בידי בית-המשפט, גם כאשר הוכח רצח בדט-קר,
בזרון ובכורונה תהילה. לו היינו מקבלים תיקון כזה, יתכן שהיינו
יכולים לאחד את הכנסת במידה הרבה יותר גדולה מבלי לבטל באופן
הפגנתי את עונש המוות.

אפשר להגיד כי תיקון כזה דורש קריאה

ראשונה, כי זה דבר אחר: זה תיקון של החוק הפלילי. יתכן שבעקבות
התיקון הזה, אם הוא יתקבל ע"י הכנסת, יוברר כי אין צורך בחוק כללי
לביטול עונש המוות. לו היה מתקיים בוועדה בירור, לאו דוקא בירור
מעמיק, אבל בירור לענין, והיה מתברר כי יש נטיה לקבל הצעה כזאת,
הייתי מוכן בעזרת משרד המשפטים לנסות למצוא נוסחה אחרת לסעיפים
214-215 לחוק הפלילי, היינו מציעים זאת לכנסת, בשמי או בשם קבוצת
חברים. ואז הדיון על החוק לביטול עונש המוות היה מתרחל עורה אחרת

ועדת החוקה, חוק ומשפט
28.11.50
חוק לביטול עונש המוות.

רל.

מ.צ. דינברוג:

גם אני מציע לקיים דיון בוועדה בענין
ז.ח. הויכוח בכנסת היה מלא ונשמעו הרבה
דעות. עלינו לשקול זאת, ואז אפשר יהיה להצביע; אם לאו, תהיה זאת הצבעה
מיבנית. בכלל, הענין הוא כה חשוב, עד שהייתי מציע לקיים בוועדה קריאה
ראשונה ורק לאחר זאת למטור זאת לוועדת משנה.

ח. כהן:

הצעתו של היו"ר להצביע מיד על עקרון
החוק, מושתתת על ההנחה הנכונה, - אם
מותר לי להגיד כך - שבעצם לכל אחד מחברי הוועדה יש כבר דעה, לכאן או
לכאן, בעד או נגד ביטול עונש המוות. גם דברי חבר הכנסת בר-רב, האי
מוכיחים כי כל אחד יודע בדיוק מה הוא רוצה בענין זה

אני הייתי אומר כי בענין זה, שהוא בעל

חשיבות מעצמית ופוליטית קננסטיטוטציונית ממדרגה ראשונה, הוועדה הזאת
אינה צריכה להסתפק בויכוח, ועל אחת כמה וכמה שאינה צריכה להסתפק
בהצבעה. הייתי אומר שלשם דיון על הצעת חוק זאת, פצטרך הוועדה לשמוע
עדים. בדיון על חוקים רגילים הוועדה שומעת את מומחי הממשלה ואת אנשי
משרד המשפטים. אנחנו יכולים, על כל פנים משתדלים כמיטב יכולתנו, לאצור
לחברי הוועדה מה שצריך לאמר, כדי שהם יוכלו לדון על החוק המונח בפניהם.
לבעיה הזאת כל כך הרבה פנים וכל כך הרבה גישות שונות מצד האנשים
שנחקלים בה בעבודתם היומיומית ושרכשו להם נסיון רב הן לגבי עצם
הבעיה והן לגבי תוצאות הטיפול בה, שלפי דעתי אין הוועדה הזאת יכולה
לצאת ידי חובה אלא אם היא תקבל אינפורמציה וידיעה מקיפה עד כמה
שאפשר. הייתי מרחיק לכת ואומר כי הוועדה אינה צריכה להעביר את הדיון
בענין זה לוועדת משנה, אלא לעשות זאת בישיבת המליאה של הוועדה,
והאנשים שהוועדה תמצא לנכון או שיתנדבו לכך, יבואו בפני הוועדה כדי
שחברי הוועדה יעמידו בפניהם שאלות. רק אחרי שהוועדה תקבל את
האינפורמציה העשירה, המקיפה והטובה ביותר שאפשר לקבל על הבעיה הזאת,
אפשר יהיה לגשת להחלטות. את האינפורמציה הזאת אפשר לקבל משפטים,
עורכי-דין, מנהלי בתי-סוהר, אנשי התביעה הכללית, אנשי בטחון,
פרופיסורים, רופאים, פסיכולוגים, וכמעט שאין סוף למומחים דוקא בשאלה
זאת.

ועדת החוק, חוק ומשפט
28.11.50
חוק לביטול עונש המוות.

רל.

ח. כהן:
אני הייתי אומר גם כי החוק הזה איננו
מהדחופים ביותר. מוטב שהועדה תשקול
ותרון בחוק על כמה שאפשר מתוך החקמקות, ובלבד שלא תביא חוק כזה מתוך
חפזון.

לכן, אני מציע שהחוק הזה יקבל את
הדיון המלא והמקיף ביותר במליאת הועדה, ושהועדה תדון בחוק הזה ע"י
הזמנת עדים מומחים.

היו"ר ת. רובין:
אני מבין כי הצעתי אינה מתקבלת על דעת
חברי הועדה.

השאלה היא אם ללכת בדרך של ויכוח
כללי, או - כהצעת היועץ המשפטי - בדרך של שמיעת עדויות. אני, כאחד
האנשים שיש להם עמדה קבועה שלא תשתנה ע"י שום דבר, אינני רואה צורך
בכך. אבל מחגובת חברי הועדה אני מבין כי הצעתי אינה נראית להם. לכן
אני מציע לא לקבוע לכך זמן עכשיו, אלא להשאיר זאת עד בואו של היו"ר
הקבוע של הועדה, מר ניר.

בכל אופן, אני מבין שהסיכום המתקבל
הוא לשמוע עדויות של אנשים שונים. אני מציע לחה יפוי-יכוח ליו"ר הקבוע
של הועדה מר ניר, יחד עם היועץ המשפטי, לקבוע את סדרי העדויות וגם
מי יהיו המעידים.

ע. ז'בוטינסקי:
אני מציע לשמוע גם כמה אנשים שנידונו
למוות.

ש. כ"ץ:
אני חושב כי ישאף להיפוח מסויימת בדיון
זה, מפני שמספר האנשים נידונו למוות
ומחכים להוצאת גזר-דינם לפועל. הייתי מבקש שמי שיקבע את לוח הזמנים
בענין זה, יזדרז בהתחשב עם זה.

רל.

א. ברור:

רציתי לשאול את הבקיאים ברבר, כמה אנשים מחכים להוצאת פסק-דין מוות.

היה לי רושם שהם קבלו חנינה מנשיא המדינה.

י. הררי:

דבר אחד ברור: כי אין אנחנו יכולים להשאיר את הנידונים לממות ולויים באויר עד שנגמר את הדיון בענין זה. גם אלה שבעד עונש מוות, מתכוונים לכך שביצוע פסק-הדין יהיה מהיר, ושארם לא יחכה להליכו. לכן, הועדה צריכה להמליץ, לדעתי, שהנתן חנינה לאלה שמחכים לפסק-דינם, כדי שלפחות ידעו שהסכנה הזאת חלפה.

ח. כהן:

²¹
המצב הוא כזה: אחמול היו שבעה אנשים שנידונו למוות. שנים מהם כבר נחוננו ע"י נשיא המדינה. מתוך ההמישה שנשארו, ניוונה המלצה של שר המשפטים בפני נשיא המדינה, לתת חנינה לשלושה. נשארו שנים, ואלה הם רוצחי הנריס כושר מחיפה. אין שר המשפטים יכול לוצ ליץ על חנינתם של אלה בפני נשיא המדינה, מפני שמעשה היה באמת קצה-האכזריות. אני מניח כי נשיא המדינה יקבל את המלצה שר המשפטים ביחס לשלושה האחרים. נשארו רק שנים שיחכו לביצוע גזר-דינם אם הכנסת לא תבטל את עונש המוות. אני חושב כי שר המשפטים כבר הצהיר על כך במליאת הכנסת, שעד אשר הכנסת לא תחליט לכאן או לכאן בקשר לביטול עונש המוות, לא יבוצעו פסקי-דין של מוות. אני חושב כי בכל המסיבות, נוח להם לאנשים האלה לחכות להחלטה בענין זה, מאשר להיחללות. ברירה אחרת - אין.

לגבי האנשים שיתרוספו בינתיים לנידונים

למוות, כפי שאתם למדים מן הסטטיסטיקה הזאת, נטית שר המשפטים היא - אם רק יש אפשרות - להמליץ בפני הנשיא על חנינה וחלפה עונש המוות במאסר עולם. הנשיא עפ"י רוב מחליף זאת במאסר של 15 שנה ולא במאסר-עולם. אני קיימת אפשרות כל אצא שהיא, הדבר הזה נעשה ואין נוחנים לאנשים לצפות חיים.

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
28.11.50
חוק לביטול עונש המוות.

היו"ר ת. רובין:

אני מבין אנש חברי הוועדה המטכיסים

לשמוע אלא בשלב ראשון עדויות ביחס

לשאלת ביטול עונש המוות. יו"ר הוועדה יחד עם היועץ המשפטי יקבעו
את סדרי העדויות הראשונות. כל חבר ועדת החוקה, חוק ומשפט אשר יש
לו הצעות בענין זה, מתבקש לפנות למר ניר ולמר כהן, ולהציע את
הצעותיו.

הישיבה ננעלה בשעה 18.00.